ಮತ್ತು ಬಾಪು 150ನೇ ಜನ್ಮ ವರ್ಷಾಚರಣೆ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲಿಕೆ

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ

ಬಾ-ಬಾಪು 150ನೇ

ವರ್ಷಾಚರಣೆ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲಿಕೆ

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

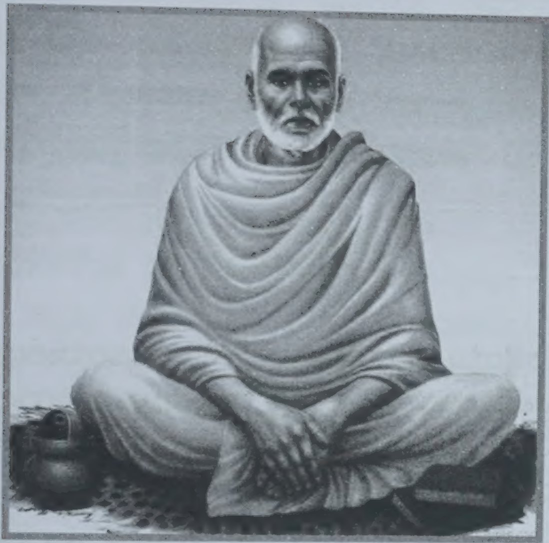
ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ

ಗಾಂಧೀ ಭವನ, ಕುಮಾರ ಪಾರ್ಕ್ ಪೂರ್ವ

ಬೆಂಗಳೂರು - 560001, ದೂರವಾಣಿ : 080-22261967

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆ
ಲೇಖಕರು : ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ
ಗಾಂಧೀ ಭವನ, ಕುಮಾರ ಪಾರ್ಕ್ ಪೂರ್ವ
ಬೆಂಗಳೂರು – 560001, ದೂರವಾಣಿ : 080–22261967

ಪುಟಗಳು	:	36
ಬೆಲೆ	:	ರು. 28/-
ಪ್ರತಿಗಳು	:	500
ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ	:	2020
©	:	ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ
ಒಳ ಪುಟ ಕಾಗದ	:	58 ಜಿ.ಎಸ್.ಎಂ. ಮ್ಯಾಫ್‌ಲಿತೋ
ಮುಖ ಪುಟ	:	300 ಜಿ.ಎಸ್.ಎಂ. ಆರ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್
ISBN No	:	978-81-942226-9-9
ಸಹಕಾರ	:	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ
ವಿನ್ಯಾಸ & ಮುದ್ರಣ	:	ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್‌ಗೀಕ್ಸ್ ಯಾದವ ಕಾಲೇಜು ರಸ್ತೆ ಮಾಧವನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–560001 ದೂರವಾಣಿ : 080 40927049

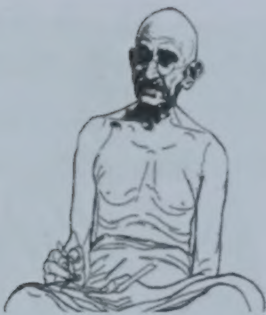
ಅರ್ಪಣೆ

ಸಮಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ

ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಗುರು

ಅವರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಮನೋವಿಕಾರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

– ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಬಾ ಮತ್ತು ಬಾಪು ಅವರ 150ನೇ ವರ್ಷಾಚರಣೆಯ ಸುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಹರ್ಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ರಚಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾನವ ಜೀವನ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾಯ ಪ್ರದೇಶದ ಪಕೃತಿ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಶ್ವಮಾತೆಯ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ದಕ್ಕಬಲ್ಲದು. ಅವುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರು ಕೈ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಮಾನವ ಸಂತತಿಯೇ ವಿನಾಶವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೃತಿ ಇದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಿಶುವಾಗಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳದವರು. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳದಂತೆ "ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಧಿಪತಿ ನಾನು" ಎಂದು "ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೇ ಕೊರೋನಾದ ಮೃತ್ಯುಕೂಪವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇಂಥಹ ಭಯಾನಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು, ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದಂಥ ಹಿರಿಯಣ್ಣನೂ

ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಹೊರಟಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಾಧರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲತತ್ವ ಏನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಚರಕ – ಖಾದಿ – ಕಾಯಕ ಅದರಲ್ಲಡಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸಮಾರ್ಗ, ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಚಿಂತಕರಿಗೆ, ತಜ್ಞರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಚರ್ಚೆ, ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಲಿ, ಇದರ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗ ಲೇಖಕರಿಂದಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ವರ್ಷಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ರಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗಾಂಧೀ ಭವನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್‌ಗೀಕ್ಸ್‌ನ ಮಹೇಶ್ ಮತ್ತು ತಂಡದವರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ನಮನಗಳು.

ಇಂದಿರಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ
ಗೌ॥ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಎರಡು ಮಾತು

ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಬಾಳಿದ ಪಯಣದಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲರ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಬೇಕಿರುವ ಜೀವನ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಮನುಕುಲ ಇರುವವರೆಗೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ವಿಶ್ವದ ಗಣ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ನಮಗಾಗುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಅಮೆರಿಕಾದ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್‌ಕಿಂಗ್ ಅವರು "ಗಾಂಧೀಜಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಮರೆತರೆ ವಿಶ್ವದ ನಾಶ" ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಜಗತ್ತು ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು, ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ನುಡಿ ನಮನದಿಂದಲ್ಲ, ನಡೆ ನಮನದಿಂದ, ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಆಂದೋಲನದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಲುಪುವುದು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಗಾಂಧಿ ಭವನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಾಗು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ, ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವ ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ತಮ್ಮ "ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆ" ಎಂಬ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಯುವಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಸಾರ್ಥಕತೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರ ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಬದುಕಿನ ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಸ್ಕಾರ,

ಕಲಿತ ಶಾಲೆಯ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರ ಒಡನಾಟದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾವು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರ ಈ ಕೃತಿ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ ಹಾಗೂ ಸಕಾಲಿಕವಾದ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದರ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ "ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕೂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಡಾಲರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂಬುದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬಂದು ನಮ್ಮ ಯುವಕರ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಅರಿವು ಬರುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಗಾಂಧಿ ಭವನದ ಗೌ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಬಿ. ಶಿವರಾಜು
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕ.ಗಾಂ.ಸ್ಮಾ.ನಿಧಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಚೈತನ್ಯವುಳ್ಳ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪು ತನ್ನ ಗುರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಹೊರಟರೆ ಇತಿಹಾಸದ ಗತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಹುದು.

- ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾನವರು ಅರಿತು ಬೆರೆತು ನುರಿತು ಬೆಳೆದ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಂತೆ "ನಿಸರ್ಗವು ತನಗಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ" ಎಂಬ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿನಾಶದ ಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಭರತ ಭೂಮಿಯು ಆದಿ ಮಾನವರು, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು, ಋಷಿ–ಮುನಿಗಳು, ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಗುರುಗಳು, ನೆಲೆಸಿದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸುಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಬದುಕಿನ ನೆಲವೀಡಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಆಹಾರ, ಆಶ್ರಯ, ಅರೋಗ್ಯ ಆನಂದವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಪುರಾಣ–ಪುಣ್ಯಕಥೆ, ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು, ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಉಗಮಸ್ಥಾನವೂ ಆಗಿರುವ ದ್ರಾವಿಡ–ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಡಿಲೇ ಆಗಿರುವ, ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಜೀವಕೋಶವಾಗಿದೆ. ಇಂಥಹ ಜೀವನ ವಿಧಾನವು, ಪೌರುಷತ್ವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ವಿನಾಶದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಮೇರಿಕಾದ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ, 1854ರಲ್ಲಿ ವಾಶಿಂಗ್ಟನ್ನ ಸಿಯಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ, ಅವರ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಜನಾಂಗದವರ ಜಮೀನನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಿಯಾಟಲ್ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಆತ್ಮವು ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ ರೋಧಿಸುತ್ತದೆ: "ಈ ಭೂಮಿ ದಿಗ್ ದಿಗಂತ. ಆ ಭೂತಾಯಿಯ ಮಮತೆಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುವುದೇ? ಕೊಳ್ಳಲ್ಲುಂಟೇ? ಈ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪರಿಶುಭ್ರ ಗಾಳಿ ಚರಾಚರಗಳಿಗುಣಿಸುವ ಜೀವಜಲ ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವತ್ತಾಗುತ್ತದೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ?"

"ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಣಕಣವೂ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃಕ್ಷ, ಮರದ ತೊಗಟೆ, ಪ್ರತಿ ಮರಳದಂಡೆ, ಮೋಡದ ಮಂಜಿನ ಹನಿ, ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ಪರಿಶುಭ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುವ ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರವು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರತಿ ಸಸ್ಯವೂ ಹೆಮ್ಮರವೂ ನಮ್ಮ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರನ್ನೇ ಉಸುರುತ್ತವೆ, ನಳನಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಒಳಿತಾಗಲೀ ಕೆಡುಕಾಗಲೀ, ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಏನೇ ಸಂಭವಿಸಲಿ, ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಪುತ್ರ ಮಾನವರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಜೀವರಾಶಿಯ ಬೃಹತ್ ಜಾಲವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ನೇಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕೇವಲ ಒಂದು ಜೀವಿಯಷ್ಟೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜೀವಜಾಲಕ್ಕೆ ಕೇಡು ಬಯಸಿದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯ ತನಗೆ ತಾನೇ ಕೇಡು ಬಯಸಿಕೊಂಡಂತೆ."

ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮಾತೆಯೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಾಗೆಯೇ ಹಿಂದುಗಳು, ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು, ಇನ್ನೂ ಹಲವು ರ್ಮದವರೂ ಸಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೆಂದು ತ್ಯಂತ ಘನತೆಯಿಂದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಕಂಡಿರುವರು. ಅವರು ಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಳಜಿ ಮಾಡದೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಆದರೆ ಜೂಡೋ-ಸ್ಟಿಯನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಬಿಳಿ ಮನುಷ್ಯರ ಂಬಿಕೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ುತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಂಬಿದ್ದರು. ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿಯೇ ಬಿಳಿ ಜನಾಂಗದವರು ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ನಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಚ್ಛಿಸುತ್ತಾ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದೊಂದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಬಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವದ ಭೂಭಾಗದ 84.4%ರಷ್ಟು ್ರದೇಶ 1914ರ ವೇಳೆಗೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ವಸಾಹತು ಆಗಿ ರ್ಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ವಸಾಹತೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ೊಡೇಶಿಯಾದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸೆಸಿಲ್ ರೋಡ್ಸನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದು. ಆತನ ಮಾತುಗಳು - "ನಾವು ಹೊಸ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ನಮ್ಮ ಸಾಹತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಂದ ುಲಭವಾಗಿ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ, ಅಗ್ಗದ ಾರ್ಮಿಕರನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು

ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪನಗಳನ್ನು ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಹುದು", ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮಾದರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿವೆ. ಉದಾರೀಕರಣ ಹಾಗು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವ ನಾವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಇದನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಫ್ರಾಂಕೋಯಿಸ್ ಪಾರ್ಟಂಟ್ ಅವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ "ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವ ಹೊಸ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇಂದು ಅವಿಷ್ಕರಿಸಿವೆ. ನೆರವಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹಿಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ವಸಾಹತು ನೀತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಇದೂ ವಸಾಹತುಕರಣವೇ ಆಗಿದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸೋಣ. ಈ ಹಿಂದಿನ ವಸಹಾತುಶಾಹಿ ಕಾಲಾವಧಿಗೂ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಅಂತಹ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಅವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗಲೂ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣಗೊಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಮತ್ತು ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ

ಹ ಬಡವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಮೂಲತಃ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಡವರ ಸ್ಥಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಶೋಷಣೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆ ುತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಮನೆಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತ ಮತ್ತಿತರೆ ಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ತ್ಯಾದಿ) ಆಡಳಿತದ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದಿರುವವರು, ಜಾಗತಿಕ ್ಯರ ಸಮಾನ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ೂಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮತಟ್ಟಾದ ಆಟದ ಮೈದಾನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾನವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲೆಂದೇ ಜಾಗತಿಕ ಮುಕ್ತವ್ಯಾಪಾರ ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆಶಯ ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ. ದರೆ ಪ್ರಬಲರು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲರ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಫಲಿತಾಂಶವು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಾಷ್ಟ್ರಗಳ (ಅಧಿಕಾರಗಳ) ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಸ್ವ-ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಸಮತೋಲನವಿಲ್ಲದ ಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಅಂದರೆ ಕಳೆದ 73 ರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರನ್ನು ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವರಂತೆಯೇ ಹಾಗೂ ಅವರಷ್ಟೇ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಧ್ಯೇಯದೊಂದಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡಿದಿದ್ದೇವೆ. ಅಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅವರಿಂದಲೇ ಎರವಲು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಬೇಸರದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ನೆಲಮೂಲ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡದೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗಿನ್ನೂ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.

ಎರವಲು ಪಡೆದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾದರಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈಗಾಗಲೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯುವುದು ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜರ್ಮನಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ಲೇಷಕರಾದ ವೋಲ್ಫ್ಯಾಂಗ್ ಸ್ಯಾಚ್ಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ "ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯುವ ಮಾದರಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರು 1909ರಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದರು: "ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದನ್ನು ಮರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತ್ರ ಅಡಗಿದೆ" ಎನ್ನುವುದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಬ್ರಿಟೀಷರು

ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಳೆದ 73 ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಸಲಹೆ ಇಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ "ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ"ಯ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಶೋಚನೀಯವೆನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ "ಪರಮಾಣು ಬಾಂಬ್" ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಡವರ ಪಾಲಿಗೆ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು "ವಸಾಹತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗ" ಎಂದು ಅನಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಆಯಾಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಭಾರತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಯೇ ಭವಿಷ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡದೆ ದೃಡವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿ ಅವರ ಆಯಸ್ಕಾಂತೀಯ ಗುಣ ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸುವ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ನೆಹರೂ, "ಅವರು, ಜನರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಬಯಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ತೊಡಕಾಗುತ್ತಿರುವ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮನೋಭಾವದ ಜನರ ತಡೆಗೋಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯಲು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಜಡತ್ವ ನಿವಾರಿಸಿ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸದರು". ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ, ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಚರಕತತ್ವ ಕುರಿತು "ನಾನು ನೂಲುವ ಚರಕದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಾರದಲ್ಲೂ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ದೇವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಸಾಧನ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ನಾನು ಚರಕವನ್ನೇ ದೇವರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿನಾಶವಾಗಿರುವ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಗುಣ ಚರಕದ ನೂಲು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚರಕ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸಾಧನ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಅದನ್ನೇ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಸರಳ ವಸ್ತು-ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ, ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಿಗೆ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯೇ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು ಈ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಚರಕವು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅವರು ಹೀಗೆಂದರು:

"ಚರಕವು ಶೋಷಣಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದು". ಮುಂದುವರಿದು "ಖಾದಿಯು ಭಾರತದ ಮಾನವೀಯತೆ, ಏಕತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮವಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ." ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೈತಿಕತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಗಳನ್ನು ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮೃತಿಗೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪುನರ್ ಮನನಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು.

ದೇಶದ ಯೋಜನೆಗಳ ರೂಪುರೇಷೆ ರೂಪಿಸುವವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು, ತಜ್ಞರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಧುನಿಕರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರು ಸದಾ ಪ್ರಗತಿ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ದಾರ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಸಂತರು. ಜನರಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನವಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆ ಸಾಗರದಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಜನರೂ ಸಹ ತನ್ನನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಜನರು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಈ 'ಪುಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ'ನ ಮೇಲಿಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜನರ ಮನದಾಳವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ್ದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಫ್ರಾನ್ಸ್ ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಬರ್ಗ್ಸನ್ ಅವರ ಮಾತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು, ಅವರು: "ತತ್ಕಾಲದ ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಶಯಗಳು, ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಭೂತಕಾಲ ಮತ್ತು ಅಂತರಾತ್ಮದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ಅನುಭವಜನ್ಯ ಮಾತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಅವರು ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಭೂಮಿತಾಯಿಯೊಂದಿಗಿನ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಂತರಾತ್ಮದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಮಿಳಿತವಾದ ವಿವೇಕ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಸಹ ಪೂರ್ವಜರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವು ವಿಫಲವಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿ ಹೇಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ಈ ನೆಲದ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವಿಲ್ಲದ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಆಂತರ್ಯದ ಧ್ವನಿಗೆ ಗೌರವ ಇಲ್ಲದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು? ಕೋರಾ ಮಾಥ್ಯೂ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಜನರ ಜ್ಞಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಮಾರ್ಗವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಾವು ಎಂಥಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿಧಾನ ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನರೊಂದಿಗೆ ನಾವು ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು, ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಕವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ. "ಜೀವನವು ಒಂದು ನದಿಯಂತೆ. ಆ ನದಿಯ ಒಂದು ತೀರವು ಧರ್ಮವಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತೀರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಜಗತ್ತು. ಎರಡೂ ತೀರಗಳು ದೃಢವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ನದಿ ನೀರಿನ

ಓಘ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ತೀರಗಳು ದೃಢವಾಗಿದ್ದರೆ, ನದಿ ತನ್ನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಕೂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಡಾಲರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೇ ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಆಶಾವಾದ ಮೂಡಿಸಿದೆ.

ಮಾನವರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಈ ಧ್ವನಿಯು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿವೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಲಹರಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಅಂದರೆ,

ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೇಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ನಾವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡಿ, ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ನೂತನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಗಳು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಜನರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೂತ್ರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸುಸ್ಥಿರತೆಯು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಅನುಭವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು, 'ಮಾದರಿ ಬದಲಾವಣೆ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಹೊಂದಬಹುದು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಜೀವನ ಘಟನಾವಳಿಗಳು

ಪೋರಬಂದರದಲ್ಲಿ ಜನನ	2.10.1869
ಕಸ್ತೂರ್‌ಬಾರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ	1883
ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದದ್ದು	1887
ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ	1888
ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರರಾಗಿ ದಾಖಲಾತಿ	1891
ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೊಂಬಾಯಿ, ರಾಜ್‌ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ	1891
ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ	1893
ಬೋರ್ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೂಲು ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಕೋರ್ ನೇತೃತ್ವ	1899 ಮತ್ತು 1906
ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಾಪಸ್ಸು	1901
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರವಾಸ, ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬೊಂಬಾಯಿಲ್ಲಿ ಲಾಯರ್ ಆಫೀಸ್ ಪ್ರಾರಂಭ	1901
ಭಾರತೀಯರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ	1902
ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ವಾಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್	1903
ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ	1904
ಫೀನಿಕ್ಸ್ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪನೆ	1904

ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ವೀರಾಗಾಂನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಬೆದರಿಕೆ	1905
ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ವಾಲ್‌ನ ಭಾರತೀಯ ವಲಸೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗುವ "ಏಸಿಯಾಟಿಕ್ ಆರ್ಡಿನೆನ್ಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಚಳುವಳಿ	1906
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತ ಸ್ವೀಕಾರ	1906
ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ	1906
ಜೂನ್, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಏಷಿಯನ್ನರ ಬಲತ್ಕಾರದ ನೋಂದಾವಣೆ (ಕರಾಳ ಕಾನೂನು) ವಿರುದ್ಧ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	1907
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಜೋಹಾನ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಜೈಲುವಾಸ	1908
ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ, ಭಾರತೀಯ ವಲಸೆಗಾರರ ಪರವಾದಗಳು, ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಪರಿಶೀಲನೆ	1909
ಮೇ ಜೋಹಾನ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಫಾರ್ಮ್ ಸ್ಥಾಪನೆ	1910
ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭ	1913
ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮನ	1914
ಮೇ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬಳಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪನೆ	1915
ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪನೆ	1917
ಫೆಬ್ರವರಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮಿಲ್ ಕೂಲಿಗಾರರ ಪರ ಹೋರಾಟ, ಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಭರತದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲ ಉಪವಾಸ	

ಖೇಡಾದಲ್ಲಿ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಚಳುವಳಿ	1918
ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ	
ವಿರೋಧಿಸಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 13–14ರಂದು ಉಪವಾಸ	1919
ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು	
ನವಜೀವನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆರಂಭ	1919
ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ, ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿ	
ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹೋಂರೂಲ್ ಲೀಗ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ	1920
ಖಾದಿಯ ಪಂಚೆ ಉಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು	
ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ ಆರಂಭ	1921
ಚೌರಿಚೌರಾ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ, ಅಸಹಕಾರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	
ನಿಲುಗಡೆ, ಬಾರ್ದೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನದ	
ಉಪವಾಸ, ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ	
ಲೇಖನಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಜದ್ರೋಹದ ಆಪಾದನೆ	
ಮೇಲೆ ದಸ್ತಗಿರಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಜೈಲುವಾಸ	1922
ಫೆಬ್ರವರಿ ಯರವಾಡಾ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ	1924
ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಏಕತೆಗಾಗಿ 21 ದಿನ ಉಪವಾಸ	1924
ಬೆಳಗಾವಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನ	1924
ಚರಖಾ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆ	1925
ಬಾರ್ದೋಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಅನ್ಯಾಯದ ತೆರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ	1928
ಮೂರನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	
ಜನವರಿ 26 ರಾಷ್ಟ್ರದಿನವೆಂದು ಸೂಚನೆ	
ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮತ್ತು ದಂಡೀಯಾತ್ರೆ	1930
ಯೂರೋಪು ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು	
ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಪರಿಷತ್ತು ವಿಫಲ	1931
ಹರಿಜನರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು	
ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು	

ವಿರೋಧಿಸಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	
ಹರಿಜನ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭ	
ಸೇವಾಗ್ರಾಮ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪನೆ	1933
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ, ಮೂರು ಸಲ	
ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು	
ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಸಂಘ ಆರಂಭ	1934
ವಾರ್ಧಾ ಸಮೀಪ ಸೇವಾಗ್ರಾಮ ಆಶ್ರಮ ಆರಂಭ	1936
ನಯೀ ತಾಲೀಂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾರಂಭ	1937
"ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ" ಚಳುವಳಿ	1942
21 ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭ	1943
ಫೆ. 22 ಕಸ್ತೂರಬಾ ಮರಣ, 23ರಂದು	
ಆಗಾಖಾನ್ ಅರಮನೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ದಹನ	1944
ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಆಗಾಖಾನ್	
ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆವಾಸ	
ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್, ಸಿಮ್ಲಾ ಸಮ್ಮೇಳನ	1945
ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಅಂಗೀಕಾರ, ನೌಖಾಲಿ ಶಾಂತಿ	
ಪಾದಯಾತ್ರೆ	1946
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶ ವಿಭಜನೆ	1947
ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾರು ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕಾಗಿ	
ಕೊನೆಯ ಉಪವಾಸ	1948
ಹಂತಕನ ಗುಂಡೇಟಿಗೆ ಹುತಾತ್ಮರು	30-1-1948
ರಾಜ್‌ಘಾಟದಲ್ಲಿ ದಹನ	31-1-1948

ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

1.	ಆರೋಗ್ಯ ರಹಸ್ಯ	10–00
2.	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ	5–00
3.	ರಾಮನಾಮ	6–00
4.	ಗಾಂಧೀ ಬಳಗದ ವಿದೇಶಿಯರು	40–00
5.	ಆರೋಗ್ಯ	8–00
6.	ಪ್ರಾರ್ಥನೆ	40–00
7.	ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	8–00
8.	ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ	8–00
9.	ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್	12–00
10.	ಆದರ್ಶಗಳು	12–00
11.	ನಮ್ಮ ಗಾಂಧೀ ತಾತ	22–00
12.	ದೇವನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ ಧ್ವನಿ	2–00
13.	ನಮ್ಮ ಗಾಂಧೀ ತಾತ	15–00
14.	ಹೋರಾಟ ಶ್ರೀ	40–00
15.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಜೀವನ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳು	3–00
16.	ಗಾಂಧೀಜಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ	25–00
17.	ಕುವೆಂಪು ಕಂಡ ಗಾಂಧೀ	25–00
18.	ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	5–00
19.	ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್	50–00
20.	ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನ	25–00
21.	ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಭಾರತ	30–00
22.	ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ	25–00
23.	ಮಹಿಳೆಯರು	63–00
24.	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ	42–00
25.	ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ	45–00
26.	ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನ	60–00

27.	ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ	200–00
28.	ಸತ್ಯ	38–00
29.	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ	30–00
30.	ಸರ್ವೋದಯ	30–00
31.	ಖಾದಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ	58–00
32.	ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು	52–00
33.	ಗ್ರಾಮರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತ	5–00
34.	ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಸ್ವರಾಜ್ಯ	42–00
35.	ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀ	44–00
36.	ನನ್ನ ಆದರ್ಶಗ್ರಾಮ	5–00
37.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಪದ್ಧತಿ	48–00
38.	ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ	40–00
39.	ಗ್ರಾಮದಾನ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯ	25–00
40.	ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಾತ: ಸಾಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಭಜನೆ	
41.	ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ	5–00
42.	ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ	5–00
43.	ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್	5–00
44.	ಆರೋಗ್ಯ	5–00
45.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ	10–00
46.	ಬಹುರೂಪಿ ಗಾಂಧಿ	35–00
47.	ನಂದಿ ಗಿರಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ	30–00
48.	ಕೃತಯುಗಿ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ	15–00
49.	ಮೋಹನ ತರಂಗ	40–00
50.	ನಮ್ಮ ಗಾಂಧಿ ತಾತ	22–00
51.	ಗೀತಾ ಪ್ರವಚನ	80–00
52.	ಜೆ.ಪಿ. ಜೀವನ ಹಾದಿ	45–00

53.	ಗಣ್ಯರು ಕಂಡಂತೆ ಗಾಂಧಿ	20.0
54.	ಗೀತಾಮಾತೆ	80.00
55.	ಲೋಕ ಚಿಂತಕರು	145.00
56.	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಸ್ತೂರ್‌ಬಾ ಯಶೋಧರಮ್ಮ ದಾಸಪ್ಪ	38.00
57.	ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿ	63.00
58.	ಸಮಾಜವಾದ : ಗಾಂಧೀ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ	15.00
59.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣ	28.00
60.	ಗಾಂಧೀ ಬಳಗದ ವಿದೇಶಿಯರು	89.00
61.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ	33.00
62.	ಮಹಾತ್ಮ ಗಂಧೀಜಿ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ	80.00
63.	ಹುಕ್ಕೇರಿಕರ ರಾಮರಾಯರು	110.00
64.	ಮಹಿಳೆಯರು	63.00
65.	ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು	52.00
66.	ನಯೀ ತಾಲೀಂ	58
67.	Nayi Talim	58.00
68.	Temple & Mosque	10–00
69.	Rastrapita Mahatma Gandhi	25–00
70.	Swarajya of My Dreams	5–00
71.	Gandhi My Grand Father	5–00
72.	Grand Pa Gandhi	5–00
73.	Relevance of Gandhi	20–00
74.	Vinoba Sage of the Age	20.00
75.	Kasturba	33.00
76.	Mahatma Gandhi and his Foreign Associates	87

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳು

● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 08–05–1915
● ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 27–04–1916 ರಿಂದ ದಿ. 01–05–1916 ರವರೆಗೆ
● ಬಿಜಾಪುರ (ವಿಜಯಪುರ)	ದಿ. 05–05–1918 ರಿಂದ ದಿ. 06–05–1918 ರವರೆಗೆ
● ಕಾಸರಗೋಡು	ದಿ. 19–08–1920
● ಮಂಗಳೂರು	ದಿ. 20–08–1920
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 21–08–1920
● ನಿಪ್ಪಾಣಿ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಹುಕ್ಕೇರಿ ಸಂಕೇಶ್ವರ, ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 08–11–1920
● ಬೆಳಗಾವಿ ಶಹಾಪುರ ಖಾನಾಪುರ, ನಂದಗಢ ಹಳ್ಯಾಳ	ದಿ. 09–11–1920
● ಧಾರವಾಡ	ದಿ. 10–11–1920
● ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗದಗ	ದಿ. 11–11–1920
● ಸಾಂಗಲಿ	ದಿ. 12–11–1920
● ಬಾಗಲಕೋಟೆ	ದಿ. 27–05–1921
● ಬಿಜಾಪುರ (ವಿಜಯಪುರ), ಸೊಲ್ಲಾಪುರ	ದಿ. 28–05–1921
● ಬಳ್ಳಾರಿ	ದಿ. 30–09–1921
● ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 21–12–1924 ರಿಂದ ದಿ. 30–12–1924 ರವರೆಗೆ
● ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	ದಿ. 22–02–1927 ರಿಂದ ದಿ. 23–02–1927 ರವರೆಗೆ
● ನಿಪ್ಪಾಣಿ	ದಿ. 27–03–1927 ರಿಂದ ದಿ. 31–03–1927 ರವರೆಗೆ
● ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 01–04–1927 ದಿ. 18–04–1027 ರಿಂದ ದಿ. 19–04–1927ರವರೆಗೆ
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 06–06–1927 ರಿಂದ ದಿ. 13–07–1927 ರವರೆಗೆ

● ತುಮಕೂರು	ದಿ. 14-07-1927
● ತುಮಕೂರು, ಮಧುಗಿರಿ	ದಿ. 15-07-1927
● ತುಮಕೂರು	ದಿ. 16-07-1927
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 17-07-1927
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 18-07-1927
● ಮೈಸೂರು	ದಿ.19-07-1927 ರಿಂದ ದಿ. 21-07-1927 ರವರೆಗೆ
● ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ, ಯಡತೊರೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ದರಿಯಾದೌಲತ್	ದಿ. 21-07-1927
● ಮೈಸೂರು	ದಿ. 23-07-1927
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 24-07-1927 ರಿಂದ ದಿ. 30-07-1927 ರವರೆಗೆ
● ಕ್ಲೊಸ್‌ಪೇಟೆ (ರಾಮನಗರ) ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ (ಕನಕಪುರ)	ದಿ. 31-07-1927
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 01-08-1927
● ಅರಸೀಕರೆ, ಹಾಸನ	ದಿ. 02-08-1927
● ಹಾಸನ	ದಿ. 03-08-1927
● ಹಾಸನ, ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ	ದಿ. 04-08-1927
● ಬೆಂಗಳೂರು	ದಿ. 05-08-1927 ರಿಂದ ದಿ. 11-08-1927 ರವರೆಗೆ
● ದಾವಣಗೆರೆ	ದಿ. 12-08-1927
● ಹರಿಹರ, ಹೊನ್ನಾಳಿ ಮಲೆಬೆನ್ನೂರು	ದಿ. 13-08-1927
● ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ದಿ. 14-08-1927 ರಿಂದ ದಿ. 15-08-1927 ರವರೆಗೆ
● ಆಯ್ಯನೂರು, ಕುಂಸಿ, ಸಾಗರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ದಿ. 16-08-1927
● ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಮಂದಗದ್ದೆ, ರಾಜನೂರು	ದಿ. 17-08-1927
● ಭದ್ರಾವತಿ, ತರೀಕೆರೆ ಬೀರೂರು, ಕಡೂರು	ದಿ. 18-08-1927
● ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ದಿ. 19-08-1927

- ಬೇಲೂರು, ಹಳೇಬೀಡು ಅರಸೀಕೆರೆ — ದಿ. 20-08-1927
- ತಿಪಟೂರು — ದಿ. 21-08-1927
- ಬೆಂಗಳೂರು — ದಿ. 22-08-1927
- ಬೆಂಗಳೂರು — ದಿ. 23-08-1927
- ಹೊಸೂರು, ಸೂಳಗಿರಿ ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ — ದಿ. 24-08-1927
- ಬೆಂಗಳೂರು — ದಿ. 25-08-1927 ರಿಂದ ದಿ. 30-08-1927 ರವರೆಗೆ
- ಹಿಂದೂಪುರ, ವಿಧುರಾಶ್ವತ್ಥ ಗೌರಿಬಿದನೂರು ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ, ತುಮಕೂರು ತ್ಯಾಮಗೊಂಡ್ಲು, ನೆಲಮಂಗಲ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು — ದಿ. 04-01-1934
- ತಗಡೂರು, ಬದನವಾಳ ನಂಜನಗೂಡು, ಮೈಸೂರು — ದಿ. 05-01-1934
- ಮಂಡ್ಯ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ರಾಮನಗರ ಕನಕಪುರ, ಬಿಡದಿ, ಕೆಂಗೇರಿ — ದಿ. 06-01-1934
- ಬೆಂಗಳೂರು — ದಿ. 07-01-1934 ರಿಂದ ದಿ. 09-01-1934 ರವರೆಗೆ
- ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಹುದಿಕೇರಿ — ದಿ. 22-02-1934
- ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಳ್ಳೂರು ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ, ಗುಂಡುಕಟ್ಟೆ — ದಿ. 23-02-1934
- ಮಡಿಕೇರಿ, ಸಂಪಾಜೆ, ಸುಳ್ಯ ಪುತ್ತೂರು, ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ ವಿಟ್ಲಗಬ್ಬ, ಕಲ್ಲಡ್ಕ, ಪಾಣೆ ಮಂಗಳೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಮಂಗಳೂರು — ದಿ. 24-02-1934
- ಮಂಗಳೂರು, ಗುರುಪುರ, ಬಜ್ಪೆ ಯಕ್ಕೂರು, ಕಟೀಲು, ಕಿನ್ನಗೋಳಿ ಮೂಲ್ಕಿ, ಪಡುಬಿದ್ರಿ, ಕಟಪಾಡಿ ಗುರುಪುರ, ಉದ್ಯಾವರ ಉಡುಪಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಸಿದ್ದಾಪುರ — ದಿ. 25-02-1934
- ಕುಂದಾಪುರ — ದಿ. 26-02-1934

● ಕುಂದಾಪುರ, ಭಟ್ಕಳ ಹೊನ್ನಾವರ, ಕಾರವಾರ	ದಿ. 27–02–1934
● ಕಾರವಾರ, ಕುಮುಟಾ, ಅಂಕೋಲ ಚಂದಿಯಾ, ಶಿರಸಿ	ದಿ. 28–02–1934
● ಶಿರಸಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ, ದಾಸನಕೊಪ್ಪ ಇಸಲೂರು, ಏಕಾಂಬಿ, ಆಲೂರು ಬ್ಯಾಡಗಿ, ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರು	ದಿ. 01–03–1934
● ಹಾವೇರಿ, ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರು, ಹರಿಹರ ದಾವಣಗೆರೆ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಟ್ಟೂರು ಕೂಡ್ಲಿಗೆ, ದುಗ್ಗಾವತಿ, ಕಣಿವೆಹಳ್ಳಿ ಸೊಂಡೂರು	ದಿ. 02–03–1934
● ಸೊಂಡೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ಭಾನಾಪುರ, ಗದಗ, ಜಕ್ಕಲಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	ದಿ. 03–03–1934
● ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ, ಅಮ್ಮಿನಭಾವಿ ಹಿರೇಉಳ್ಳಗೇರಿ, ಬೈಲಹೊಂಗಲ ಉಪ್ಪಿನ, ಬೆಟಗೇರಿ, ಸೌಂದತ್ತಿ ಸಂಪಗಾಂವ್, ಹೊಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 04–03–1934
● ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 05–03–1934
● ಬೆಳಗಾವಿ	ದಿ. 06–03–1934
● ಬೆಳಗಾವಿ, ಯಮಕನಮರಡಿ, ವಂಟಮರಿ ಹುಕ್ಕೇರಿ, ಗೋಕಾಕ, ಸಂಕೇಶ್ವರ ನವಲೀಹಾಳ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಅಂಕಲಿ	ದಿ. 07–03–1934
● ಶೆಡಬಾಳ, ಬನಹಟ್ಟಿ, ಅಥಣಿ ಬಿಜಾಪುರ (ವಿಜಯಪುರ), ತಿಕೋಟ, ತೊರವಿ ಇಳಕಲ್	ದಿ. 08–03–1934
● ನಂದಿ ಬೆಟ್ಟ	10–05–1936 ರಿಂದ 30–05–1936 ರವರೆಗೆ
● ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಕೋಲಾರ, ಬಂಗಾರ ಪೇಟೆ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್	31–05–1936
● ಬೆಂಗಳೂರು	01–06–1936 ರಿಂದ 12–06–1936 ರವರೆಗೆ
● ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುದಲಿ	16–04–1937 ರಿಂದ 21–04–1937ರವರೆಗೆ

ಗಾಂಧಿ ಅವರ ನೀತಿ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿ

ಏಕಾದಶ ವ್ರತಗಳು

ಸತ್ಯ	**Truth**
ಅಹಿಂಸೆ	**Ahimsa or Love**
ಅಸ್ತೇಯ (ಕದಿಯದಿರುವುದು)	**Non-Stealing**
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ	**Brahmacharya or Chastity**
ಅಸಂಗ್ರಹ (ಅಪರಿಗ್ರಹ)	**Non-Possession**
ಶರೀರ ಶ್ರಮ	**Physical Labour**
ಅಸ್ವಾದ (ನಾಲಿಗೆ ಚಪಲ)	**Control on the Palate**
ಸರ್ವತ್ರ ಭಯವರ್ಜನ (ಅಭಯ)	**Fearlessness**
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಾನತ್ವ	**Equality of Religion**
ಸ್ವದೇಶಿ	**Swadeshi**
ಸ್ಪರ್ಶ ಭಾವನೆ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ)	**Removal of Untouchability**

ಏಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತಕಗಳು Seven Social Sins

ತತ್ವರಹಿತ ರಾಜಕಾರಣ	**Politics without Principles**
ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಪತ್ತು	**Wealth without Work**
ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ	**Pleasure without Conscience**
ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ	**Education without Character**
ನೀತಿ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರ	**Commerce without Morality**
ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಜ್ಞಾನ	**Science without Humanity**
ತ್ಯಾಗ ಇಲ್ಲದ ಪೂಜೆ	**Worship without Sacrifice**

– ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ

ಹದಿನೆಂಟು ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳು
18 CONSTRUCTIVE PROGRAMMES

ಮತೀಯ ಐಕ್ಯತೆ	**Communal Unity**
ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ	**Removal of Untouchability**
ಪಾನನಿರೋಧ	**Prohibition**
ಖಾದಿ	**Khadi**
ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗಗಳು	**Other village industries**
ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ	**Village Sanitation**
ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣ	**Basic Education**
ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ	**Adult Education**
ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ	**Women Empowerment**
ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ	**Hygiene & Health Education**
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ	**Provincial Languages**
ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ	**National Language**
ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ	**Economic Equality**
ರೈತರ ಸಬಲೀಕರಣ	**Empowerment of Farmers**
ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ	**Empowerment of Labours**
ಆದಿವಾಸಿ ಸಬಲೀಕರಣ	**Tribal Empowerment**
ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನೆ	**Cure of Lepracy**
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	**Students**

"ಚರಕವು ಶೋಷಣಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದು". ಮುಂದುವರಿದು "ಖಾದಿಯು ಭಾರತದ ಮಾನವೀಯತೆ, ಏಕತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮವಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ." ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಡಾ. ವೂಡೇ ಪಿ. ಕೃಷ್ಣ

ಜಗತ್ತಿನ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದರ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಬಿ. ಶಿವರಾಜು

ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಚರಕ - ಖಾದಿ - ಕಾಯಕ ಅದರಲ್ಲಡಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸಮಾರ್ಗ, ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿರಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ

ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ
ಗಾಂಧೀ ಭವನ, ಕುಮಾರ ಪಾರ್ಕ್ ಪೂರ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು
ISBN NO : 978-81-942226-8-2